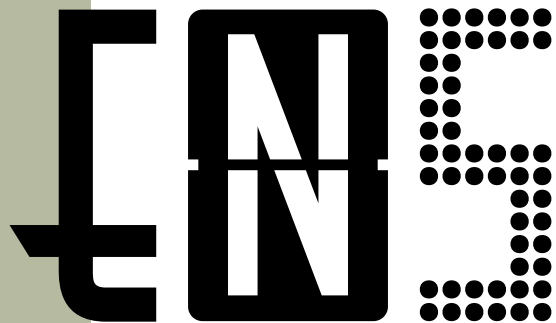
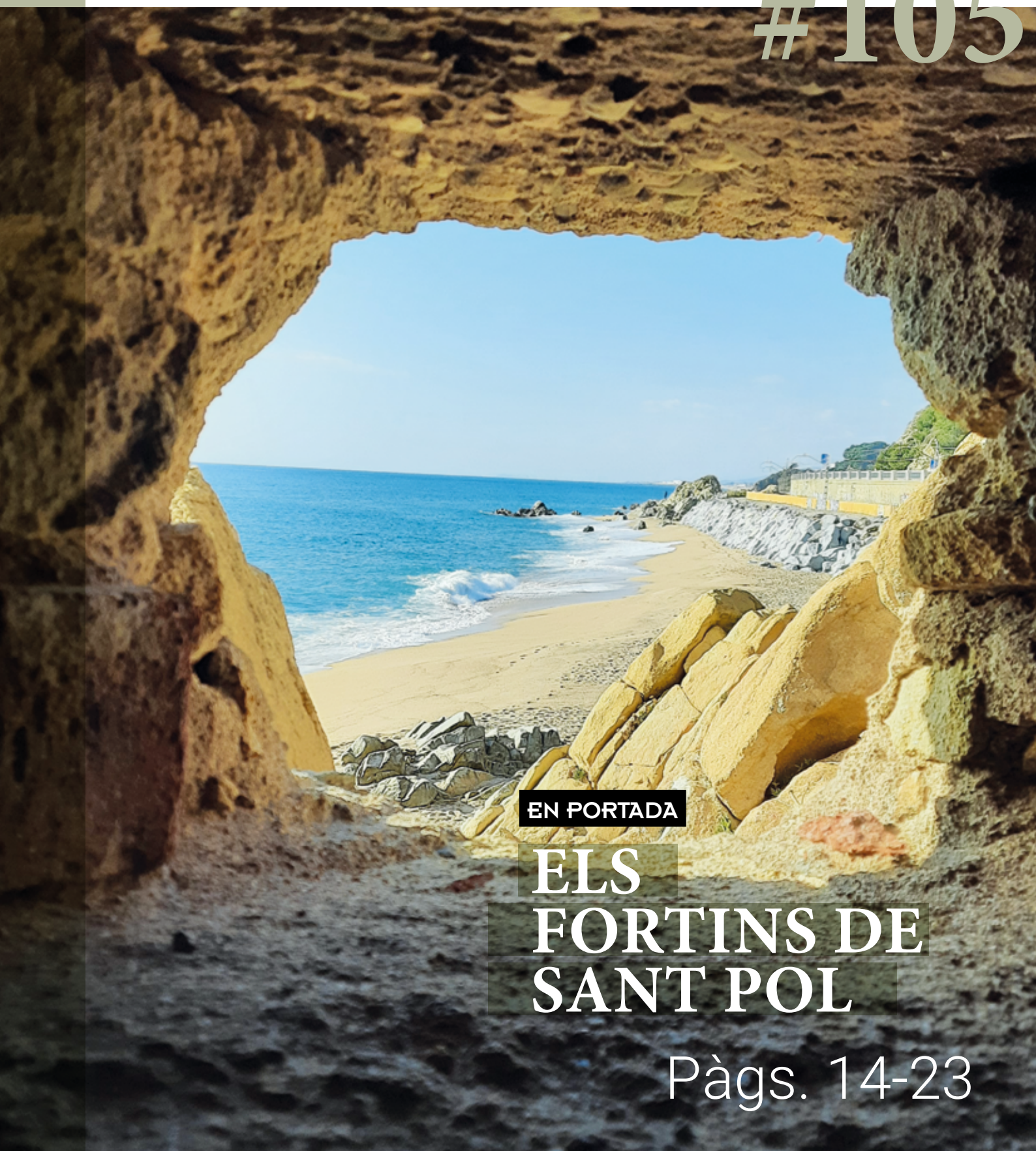

EL NOU SANTPOLENC

Gener
2022

#105

EN PORTADA

ELS
FORTINS DE
SANT POL

Pàgs. 14-23

Vestigis de la Guerra Civil a casa nostra

Pràcticament tots els municipis del litoral maresmenc conserven alguna construcció defensiva a primera línia de costa i Sant Pol de Mar no n'és una excepció. Se'n van construir quatre i totes elles encara es conserven, en millor o pitjor estat. Però si n'hi ha una que destaca per sobre, aquest és el fortí de Can Villar, catalogat en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català i que és el més gran i ben conservat entre Malgrat i Mataró.

Ja fa alguns anys que les institucions estan donant valor a aquestes edificacions que formen part de la nostra memòria històrica i que es treballa per recuperar-les i fer-ne divulgació entre la ciutadania.

D'altra banda, en aquest número de l'ENS també ens fem ressò de la Mònica Ramon, que va donar nom a la casa del carrer de la Plaça que es coneix com a "Ca la Mònica". Un exemple de sacrifici i superació amb l'afegit —i amb més raó a mitjans del s.XIX— del fet de ser dona.

I si en l'anterior ENS va ser protagonista Ignasi Iglesias amb motiu del 150 aniversari del seu naixement, en aquesta ocasió us acostem la biografia d'un contemporani seu, Amadeu Vives, gran compositor i fundador de l'Orfeó Català, i que també va passar llargues temporades a Sant Pol.

I un altre aniversari, en aquest cas els 20 anys de la colla de diables La Infernal de la Vallalta, és el que ocupa l'espai d'aquest número dedicat a les entitats de la vila.

ENS

Dipòsit legal
B-24263-93

Edita

Ajuntament
de Sant Pol de Mar

Coordinació

Marc Vidal (Regidoria
de Comunicació)

Disseny i maquetació

www.mutudesign.com
(Gina Rodríguez)

Impressió

Impremta Pagès

Fotografia

Arxiu Ajuntament
Sant Pol de Mar, Arxiu
Municipal i Arxiu Pere
Sauleda

Distribució

Malalts de Bústia

Publicitat

ens@santpol.cat
93 760 01 52

Ajuntament

de Sant Pol de Mar

Plaça de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 04 51
www.santpol.cat

Facebook/Twitter/
Instagram/Youtube:
@ajsantpol

Imprès en paper
100% ecològic

Tirada

4.000 exemplars

Cost unitari

0,96€

TELÈFONS D'INTERÈS

Arxiu Municipal

93 780 33 38

Biblioteca Can Coromines

93 760 45 44

Ca l'Arturo

93 760 30 06

Consultori Local

Sant Pol de Mar

93 760 48 18

Llar d'infants Pi del Soldat

93 760 10 72

Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC)

Tel: 93 760 04 51

Oficina Turisme

93 760 45 47

Policia Local

93 760 05 19

Emergències: 609 306 609

Ràdio Sant Pol

93 760 46 46

Serveis Socials Municipals

93 760 09 09

**TENS QUEIXES SOBRE
L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?**

Contacta amb el Síndic de Greuges:
900 124 124 / sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Sumari t **EN**

REPORTATGE

150 ANIVERSARI
DEL NAIXEMENT
D'AMADEU VIVES

EL REPORTATGE

LA MÒNICA
RAMON I
L'EDIFICI
QUE MAI VA
ARRIBAR A
CONÈIXER

REPORTATGE

ELS FORTINS
DE SANT POL
DE MAR

ENTITATG

LA INFERNAL
DE LA VALLALTA

EL PER QUÈ DEL SEU NOM

ELS CARRERS
DE SANT POL

RECOMANACIONS LITERÀRIES

VA DE LLIBRES

OPINIÓ

L'ESPAI
DEL LECTOR

TRIBUNA POLÍTICA

ENS EXPRESSEM

Tens un comerç i vols veure aquí el teu anunci?

Posa't en contacte amb ens@santpol.cat

Tarifes i condicions segons el preu públic contemplat a l'Ordenança General de preus públics Municipals.

150 ANIVERSARI DEL NAIXEMENT D'AMADEU VIVES

El passat mes de novembre va fer 150 anys del naixement d'Amadeu Vives, l'eminent compositor i fundador de l'Orfeó català, que va passar moltes temporades a Sant Pol i estimava molt la nostra vila.

Cristina Bosch i Prat

Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

Amadeu Vives neix a Collbató, el 18 de novembre de 1871. Fill d'un flequer, és el petit de 14 germans d'una família humil. Comença a estudiar música de ben petit, a Esparreguera. Després de superar un atac de poliomeilitis, que li deixa seqüeles permanents al braç i la cama esquerres, la família es trasllada a Barcelona. És llavors quan comença d'una manera més seriosa els seus estudis musicals, com a escolà de l'església de Santa Anna, on estudia piano, harmonia i composició. A més, també canta al cor infantil del Gran Teatre del Liceu.

Als 13 anys coneix Lluís Millet, que treballa a la llibreria de música de Can Guàrdia. A partir de llavors, els dos joves freqüenten les tertúlies dels cafès barcelonins, on entren en contacte amb personatges com Àngel Guimerà, Antoni Gaudí o Lluís Domènech. Amadeu Vives també toca al Cafè Colom, on coneix Pere Coromines.

Vives i Millet fan una gran amistat, que els porta a la decisió de crear l'Orfeó Català, amb la finalitat de fomentar la música catalana i recuperar la música dels grans mestres universals.

Vives estrena diverses composicions corals amb l'Orfeó, com les harmonitzacions d'*Els Segadors* i *Els 3 tambors*. També compona noves obres com *L'Emigrant*, a partir d'un poema que escolta per primera vegada de llavis del mateix Jacint Verdaguer, al seu pis del C/ Aragó.

El 1895 Amadeu Vives es casa amb Montserrat Giner, amb qui tindrà el seu únic fill, "Pepito". El 1897 estrena al Teatre Novetats la seva primera òpera: *Artús*. Lèxit d'aquesta obra l'anima a traslladar-se a Madrid, on pretén triomfar amb la composició lírica. En fer-ho, deixa tots els càrrecs que té a l'Orfeó, tot i que es manté com a soci protector de l'entitat.

L'Orfeó Català ha nascut com una institució amb fonaments nacionalistes, que compta amb el suport de la Lliga de Catalunya i comparteix local amb Foment Catalanista. El fet que Vives marxi a Madrid no serà ben vist per una part de la societat catalana, que l'acusa d'allunyar-se del nacionalisme. Vives, però, contesta a les crítiques d'aquesta manera:

Jo us asseguro que la meua música és pensada i escrita en català: els d'ara no se'n poden adonar, però algun dia, quan seré mort, ho descobriran els qui estudiïn sense prevencions i per damunt de l'ambient del nostre temps.

La Barcelona d'entre segles és una ciutat convulsionaada per les lluites obreres i molt ideologitzada pel ressorgir nacionalista. En canvi, a Madrid, la petita burgesia viu sense massa cabòries i es deleix pels espectacles senzills i sense pretensions intel·lectuals, com la sarsuela. És per això que allà hi haurà més oportunitats per a un compositor de vocació teatral com Amadeu Vives. El primer títol que estrena a la capital serà un fracàs, però no es rendeix i acaba refermant el seu èxit amb obres com *La Balada de la Luz*. A Madrid esdevé protagonista indiscutible de la vida musical, estrenant sarsueles de gran èxit popular i de gran qualitat musical i teatral. També col·labora amb els millors llibretistes i músics i es relaciona amb els grans intel·lectuals espanyols de la generació del 98, com Ortega y Gasset, Valle Inclán o Azorín.

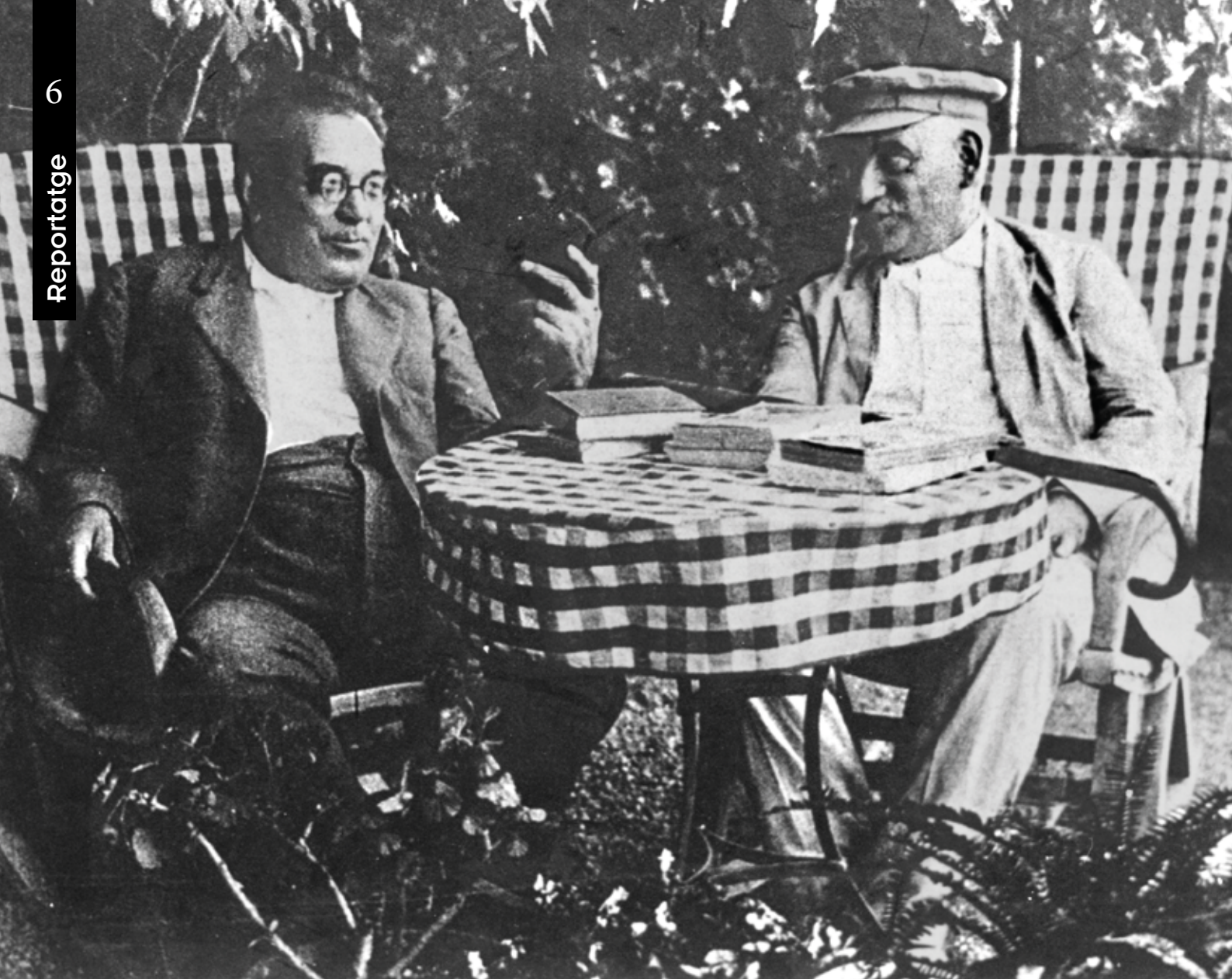
Una de les obres més conegudes de Vives serà *Bohemios*, estrenada l'any 1904 i considerada una de les millors pàgines de la sarsuela. Aquesta obra, però, comença amb mal peu perquè, poc després de l'estrena, s'acusa a l'autor d'haver plagiat l'òpera *La Bohème* de Giacomo Puccini, fins i tot en la localització de l'argument a París. L'enrenou originat per la premsa madrilenya arriba a oïdes del mateix Puccini, el qual, després d'una lectura de la partitura de Vives, conclou que no es tracta de cap còpia.

Amadeu Vives també esdevé empresari teatral. L'any 1912 estrena *La Generala*, una opereta amb la qual obté una gran acollida. Entre 1914 i 1918 les seves obres es representen a tots els teatres del paral·lel: Teatro Español, Teatre Apolo i Teatre Victòria, entre d'altres.

Tot i viure a Madrid, Vives manté una relació permanent amb Catalunya. L'any 1916 ve per primera vegada a Sant Pol, convidat pel seu gran amic Pere Coromines, i el 1917 trobem la primera referència del seu estiueig a la nostra vila.

Al 1918, la dona del mestre cau malalta de tifus i decideixen que, un cop recuperada, vindran a passar una temporada a Sant Pol. La casa que lloguen al Carrer Nou necessita reformes i Vives encarrega a Pere Coromines algunes gestions, per tal que estigui tot a punt, ja que la seva il·lusió per venir és màxima. Aquell serà un any de pandèmia, en què la mal anomenada "Grip espanyola",

TOT I VIURE
A MADRID,
VIVES MANTÉ
UNA RELACIÓ
PERMANENT
AMB CATALUNYA.
L'ANY 1916 VE
PER PRIMERA
VEGADA A SANT
POL, CONVIDAT
PEL SEU GRAN
AMIC PERE
COROMINES, I
EL 1917 TROBEM
LA PRIMERA
REFERÈNCIA DEL
SEU ESTIUEIG A
LA NOSTRA VILA

LA CASA DEL CARRER NOU ÉS PER A ELL UN OASI, ON DEIXAR-SE ANAR I CREAR LA SEVA MÚSICA

causa milions de morts a tot el món. Mentre Barcelona està sumida en el caos, el mestre Vives gaudeix de la tranquil·litat del nostre poble, on amb prou feines hi haurà casos de l'epidèmia, i allarga la seva estada fins ben entrat el mes de novembre, quan els compromisos professionals l'obliguen a tornar cap a Madrid.

Vives es converteix en un estiuejant habitual. La casa del Carrer Nou és per a ell un oasi, on deixar-se anar i crear la seva música. L'any 1923 hi farà una llarga estada, mentre treballa en el que es considerarà la seva obra culminant: *Doña Francisquita*. La peça obté un èxit aclaparador i durà al mestre Vives de gira per les amèriques, amb l'objectiu d'aconseguir uns guanys, que li permetin retirar-se amb tranquil·litat i gaudir de l'assossegament i quietud que necessita pels seus darrers anys de vida.

A la seva tornada, l'any 1925, s'instal·la definitivament a Barcelona i els estius els passa a la casa de Sant Pol, al costat del mar. En aquesta darrera etapa de la seva vida, la música del mestre sembla fer-se més íntima, més seriosa i més mediterrània, tal volta com cercant els orígens. Escriu quatre sardanes, entre les quals hi ha *Matinada santpolenca*, que serà estrenada a Barcelona el 14 de juliol de 1926.

Amadeu Vives al pati de casa seva, actual C/ Nou 28, amb Pere Coromines.

Disc de 78 R.P.M.
Sardana estrenada a
Barcelona el dia 14
de juliol de 1926.

Amadeu Vives a la
Platja de les barques,
junt amb Pere
Coromines.

ELL MATEIX SERÀ EL SOCI NÚMERO 23 DE LA SARDANA, UNA ENTITAT QUE CONTRIBUÏRÀ A DINAMITZAR EL LLEURE DELS JOVES SANTPOLENCES FINS L'ARRIBADA DE LA GUERRA CIVIL

Aquell mateix any, el poeta Antoni Martí Monteys, un altre il·lustre estiuejant de Sant Pol, visita Amadeu Vives i li porta una poesia del mallorquí Joan Alcover. El mestre la llegeix i es posa a treballar per compondre la música per *La Balanguera*, creada al seu estudi de l'últim pis de la casa del C/ Nou. Els fills d'Antoni Martí Monteys i els seus amics li serviran de petit cor, per tal que pugui escoltar la música i perfeccionar-la, abans de donar-la al seu amic, el Mestre Lluís Millet, perquè l'assagi amb l'Orfeó Català. L'estrena es farà al Palau de la Música, el 26 de maig de 1926.

En aquell moment el país es troba sota la Dictadura de Primo de Rivera, un règim autoritari que exalta la monarquia i el patriotisme espanyol i que ha prohibit l'ús de la llengua i la bandera catalanes en l'administració i en la vida pública. És en aquest context, quan una colla de joves santpolencs visiten Amadeu Vives, per exposar-li la seva idea de crear una entitat sardanista. Ells no es posen d'acord sobre quin nom li han de posar, pensen en "Agrupació" o "Foment sardanista", però el mestre els indica un altre nom: "La Sardana", amb la idea que així no caldrà traduir el nom al castellà. Ell mateix serà el soci número 23 de *La Sardana*, una entitat que contribuirà a dinamitzar el lleure dels joves santpolencs fins l'arribada de la Guerra Civil.

D'entre les darreres obres d'Amadeu Vives destaquen les *Cançons epigramàtiques*, dedicades a la soprano Conxita Badia, que ella mateixa estrenarà al Palau de la Música l'any 1927.

Amadeu Vives morirà el 2 de desembre de 1932 a Madrid, el dia que està prevista l'estrena de la seva darrera sarsuela: *El Talismán*. Malgrat això, es respectarà la seva última voluntat de ser enterrat a Barcelona. El seu cos és exposat a la seu de la Sociedad General de Autores de Madrid i després viatja cap a la ciutat comtal, on les seves restes seran traslladades al Palau de la Música catalana. Damunt del taüt, la senyera amb les 4 barres i l'Orfeó català interpreta "L'emigrant".

El poble de Sant Pol també plora per l'adéu del mestre Vives. A l'enterrament hi assistiran una representació del consistori santpolenc i membres de *La Sardana*. L'entitat també prepara un *Acte d'homenatge a la memòria de l' eminent Mestre i cofundador de La Sardana Amadeu Vives*, que formarà part del programa de la Fira de Sant Pau de 1933. L'acte consisteix en una conferència del músic Joan Llongueres sobre la vida i l'obra de Vives i en algunes paraules de record pel mestre.

Més tard, *La Sardana* farà un escrit a l'Ajuntament, demanant que es posi el nom de l' eminent músic a algun dels carrers de Sant Pol. El gener de 1934 el Ple Municipal acorda posar el nom *d'Amadeu Vives* al Carrer Nou, on el mestre hi havia passat tantes temporades.

Tampoc, el mestre Vives haurà mort del tot. El seu esperit voleiarà entre aquelles parets emblancades que tant estimà, escoltarem el to de la seva veu en veure'ns entrar, allargarem la mà per rebre l'encaixada sostinguda i acollidora i el veurem, com sempre, invitant-nos a seure al volt de la taula, a prendre unes gotes de licor, tot assaborint el nèctar més penetrant de la seva conversa inoblidable.

I encara que ell no hi sigui, prolongarem l'estada fins a mitja nit, com era de consuetud. Recordarem el seu gest i les seves paraules i farem per manera que el record d'Amadeu Vives es concentri dintre d'aquella casa que fou seva, i que hauria d'esdevenir una mena de museu íntim, per tal que perduri per sempre més en aquesta vila marinera de Sant Pol de Mar, que li oferia el seu recer benivolgut, quan, una mica enyorat, tornava cada any de les terres castellanés i retrobava allí, amb l'aire i la mar, els pins, els garrofers i les vinyes, la concreció amorosa de la imatge estimada de la seva dolça Catalunya.

Antoni Martí Monteys

Bibliografia

- ✎ Ferrer J., Pujadas, J. (2014). *Epistolari Pere Coromines i Amadeu Vives*. Ajuntament de Barcelona.
- ✎ Publicació *La Costa de Llevant* (1917-1918).
- ✎ Butlletí *La Sardana* (1933).
- ✎ Martí Monteys, A. (1933). *Sant Pol i el mestre Vives*. Diari *El Matí*.
- ✎ Creuheras, F. (1933). *Un homenatge a la memòria del mestre Amadeu Vives a Sant Pol de Mar*.
- ✎ Martí Valls, J. (1995). *Un fet desconegut a Sant Pol*. ENS núm. 7.

Fonts documentals, orals i imatges

- ✎ Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar.
- ✎ Arxiu Pere Sauleda.

LA MÒNICA RAMON I L'EDIFICI QUE MAI VA ARRIBAR A CONÈIXER

Cristina Bosch i Prat

Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar

Tothom coneix “Ca la Mònica”, la casa modernista del Carrer de la Plaça, però molt pocs saben que la dona que li va donar nom, la Mònica Ramon i Reixach, no va arribar mai a trepitjar aquell edifici. Descubrim la història d'una dona senzilla, que va fer front a les dificultats i va treballar amb esforç per tirar endavant la seva família.

“Ca la Mònica”
(iniciis segle XX).

La Mònica va néixer l'any 1818, en el si d'una família humil, que vivia al Carrer Iglesia, l'actual C/ Abat Deàs. Era la filla gran del matrimoni format per Salvador Pau Ramon i Barrau, conegut com a "Pau Ramon" i de Rosa Reixach i Pujol, que van tenir set fills més. A la Mònica li van posar el nom de la seva àvia materna, la Mònica Pujol.

L'any 1850, amb 32 anys, es va casar amb el santpolenc Joan Vidal i Adroher i s'instal·laren al Carrer Escola (Actual C/ Ignasi Mas Morell). El matrimoni va tenir dos fills: en Salvador, nascut el 1851, i la Josefa, àlies "Pepa", que va néixer el 1854.

En aquella època el servei militar s'havia establert com a obligatori i es coneixia com "impost de sang", perquè suposava la marxa dels homes durant un període molt llarg de temps, sense tenir la més mínima consideració per la seva situació familiar i sense que l'estat passés cap tipus de subsidi a la família, que sovint quedava en la misèria. Va ser el cas d'en Joan Vidal, destinat a Filipines durant 8 anys. Va tornar a Sant Pol prim, afeblit i malalt i va morir poc temps després, l'any 1862.

La Mònica es va trobar sola i amb 2 fills a càrrec, així que per tirar

endavant la família feia de bovera, una feina que físicament era exigent i que, habitualment, estava reservada als homes. Segons explica la família, la Mònica s'arremangava les faldilles per arribar al trencall i fer espavilar els bous que pujaven les barques. La cort de les bèsties la tenia ben a prop de casa seva, a la *Placeta de Can Jan*, actual Plaça Francesc Moragues.

La Mònica va tenir cura dels seus fills i va aconseguir donar-los els estudis que ella no tenia, ja que no havia après a llegir ni a escriure. En Salvador Vidal, de ben jovenet, ja ajudava a casa, anant fins a Sant Celoni a vendre peix i, més endavant, faria mercat a Girona.

La Mònica, mentrestant, obria una botiga al Carrer de Mar, 11. El 1873 ja la trobem inscrita amb el cognom del seu marit, com a *Mònica Vidal (vídua)* a la *Contribució Industrial i de Comerç*, un impost estatal, que pagaven tots els establiments. De ben segur que l'ajudava la seva filla *Pepa*, la qual era soltera i continuava vivint amb ella al Carrer de l'Escola.

El 1875 en Salvador Vidal es casava i marxava a viure al C/ de la Plaça, 21, just al davant de l'edifici modernista que coneixem com "Ca la Mònica". Segurament que va ser llavors quan la

família va decidir aprofitar la planta baixa de l'habitatge per posar-hi la botiga, i així estalviar-se de pagar un lloguer, perquè a partir de 1876 el negoci de la Mònica estaria situat al mateix domicili on vivia el seu fill.

La Mònica va seguir tributant per una *Botiga de vi i d'oli al detall* fins l'any 1880, moment en què el negoci va passar oficialment a mans del seu fill i va esdevenir una botiga de comestibles. Devia ser per aquelles mateixes dates quan la Mònica i la seva filla *Pepa* es traslladaren a viure amb en Salvador. Ell llavors, ja es guanyava prou bé la vida, fent mercat a l'engròs al sud de França. Els seus clients eren, principalment, majoristes de fruites i verdures i també alguns botiguers.

La Mònica Ramon va morir el 20 de gener de 1900 i no va arribar a veure mai l'emblemàtic edifici que Ignasi Mas Morell projectaria anys després, per encàrrec del seu fill Salvador, a l'actual carrer de la Plaça 5-7. En Salvador Vidal tenia molt bona relació amb la família de l'arquitecte, és per això que la casa va ser la primera obra que Mas va projectar a Sant Pol i va acabar acollint la botiga familiar de queviures, que tothom al poble coneixia i coneix com "Ca la Mònica".

L' "Avi Badó" amb el seu nét Salvador Tió Vidal (1935 aprox).

Salvador Vidal Ramon, amb el seu nét Lluís Tió Vidal.

Bibliografia

- 📖 Sauleda Parés, P; Sauleda Parés, J. (2000). *El Sant Pol de l'avi. Sant Pol de Mar.*
- 📖 Sauleda Parés, P; Sauleda Parés, J. (2008). *La pesca i els pescadors. Sant Pol de Mar.*

Fonts documentals

- 📖 Informació facilitada per Salvador Tió Sauleda.
- 📖 Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar.

Imatges

- 📖 Arxiu Pere Sauleda.
- 📖 Lluís Torrent i Mas.
- 📖 Salvador Tió Sauleda.

LA INFERNAL DE LA VALLALTA: 20 ANYS DE DIABLES A SANT POL

Enguany es compleixen dues dècades des que la vila va començar a gaudir d'espectacles de foc i petards al ritme dels timbals en les festes majors i altres celebracions, a càrrec d'una colla de diables pròpia. En repassem la seva trajectòria.

A Tot Drap

Agrupació Escolta el Nus

Amics de les Arts

Ampa Escola Sant Pau

Ampa Institut Sant Pol-La

Vallalta

Associació Fira Alternativa

Af. Club Sant Pol

Centre Cultural i d'esbarjo

Club Bàsquet Sant Pol 07

Club Nautic Sant Pol De Mar

Club Petanca Sant Pol

Club Petanca Santpolenc-

Maresme

Club Tennis Sant Pol

Colla de Geganters

Comissió de Reis

Crisol

Dones de La Vallalta

Esbart Dansaire

Grup l'Hotel

La Infernal de la Vallalta

Penya Xindries

Unió d'Establiments i Serveis

Volades Santpolenques

La Infernal de la Vallalta va néixer oficialment el 2 de juliol de 2002 a Sant Pol de Mar, data en la que es va dur a terme l'assemblea fundacional de la colla de diables amb la participació molts joves del municipi, al Centre Cultural.

Es va acordar anomenar la nova entitat amb el nom de la *Infernal de la Vallalta*. "Infernal" perquè la colla va adquirir tot el material, vestuari, forques, etc. d'una antiga colla de diables barcelonina, ja dissolta, anomenada la *Infernal de la Sagrera*, de la qual també en va heretar el nom. I "de la Vallalta" perquè malgrat néixer a nivell de Mar, l'associació volia participar activament en tot el territori de la vall.

Però per entendre com va néixer l'entitat, ens hem de remuntar un parell d'anys enrere, l'any 2000, a Sant Cebrià, on els esforços per crear una colla de diables per part d'una joveneta nouvinguda, l'Estel Parés, no van ser empenta suficient. Sense legalitzar formalment cap entitat, un grup de veïns/es,

majoritàriament de Sant Cebrià, van arribar a fer un correfoc a Sant Cebrià i un altre a Sant Iscle de Vallalta, acompanyats d'altres colles de diables amigues.

No va ser fins al juny de 2002 quan es van unir l'empenta d'un grup de joves de Sant Pol, que es feien anomenar al *Penya K1*, i la inquietud de l'Estel, per organitzar un espectacle lluït amb foc per acompanyar la bruixa de Sant Joan i encendre la foguera de La Punta. Aquesta va ser l'espurna definitiva que va fer néixer l'entitat que enguany celebra el seu 20è aniversari.

D'ençà de llavors, l'objectiu de l'entitat ha estat difondre la cultura del foc arreu del territori mitjançant els correfocs. A part de l'organització dels correfocs a les festes majors de Sant Pol i Sant Cebrià, també n'han impulsat a d'altres municipis, com per exemple a Seva. A més, han participat de diverses trobades de diables dels Països Catalans, del Maresme, etc. i en aniversaris de colles amigues.

Una de les primeres sortides de La Infernal, a la trobada de Colles de Diables de Catalunya (Vilaseca, març de 2003).

També han tingut l'oportunitat de fer arribar les tradicions catalanes a l'estranger: arran de l'agermanament de Sant Cebrià de Vallalta amb Sant Cebrià del Rosselló, la Infernal de la Vallalta ve organitzant el correfoc de festa major d'aquesta vila de la Catalunya Nord des del 2014.

Entre els moments a destacar de la colla, hi ha la renovació del vestuari. Després de gairebé 10 anys vestint-se amb el vestits antics i foradats de l'antiga Infernal, la colla va confeccionar un vestuari propi i cada membre es va fer càrrec del seu vestit. Un altre fita cabdal va ser la creació d'una banda de percussió que acompanyés a bon ritme els correfocs. Fins llavors, havien aprofitat del so dels timbals de colles amigues, com els Timbalers del Vi d'Allella. *Txacum*, nom amb el qual es va batejar la nova banda, van començar a tocar el 2012, de manera que enguany també celebrem el seu 10è aniversari. I el darrer fet més rellevant dels darrers anys a l'entitat ha estat la formació de *Les Espurnes de la Vallalta*, la colla de diables infantil que, des de fa 4 anys, cremen en correfocs com ho fan els grans.

A més, la Infernal de la Vallalta ha participat activament en les activitats de la vila i ha estès sempre la mà a l'Ajuntament i les entitats, ja sigui donant suport en moviments polítics en contra de la guerra d'Irak o a favor de la consulta pel Dret a Decidir, fins a espectacles de fi de festa de la Fira Alternativa, l'organització del concert d'estiu al camp de futbol, el pregó de Sant Jaume 2012 (i el mateix any a Sant Cebrià), la representació teatral de 1714 amb el simulacre d'incendi a l'església, estands i tallers per a un munt de fires, animacions amb percussió a l'envelat o cercaviles, serveis de bar de fires i festes; i

també col·laboracions amb altres entitats com el Cau el Nus, la Comissió de Reis, l'AMPA, l'Atlètic Club Sant Pol, el Club Bàsquet Sant Pol 07, Crisol, etc.

La Infernal de la Vallalta en l'actualitat

L'entitat està formada avui dia de tres seccions que interaccionen i col·laboren entre elles: Les Espurnes de la Vallalta (la secció infantil de l'entitat que inclou els menors d'edat i tutors), La Infernal de la Vallalta (els diables) i Txacum (la secció de percussió).

Entre aquestes tres seccions La Infernal aglutina una setantena de persones. Es tracta d'una entitat que rep amb els braços oberts a qualsevol amant del foc o de la percussió.

La seva intenció per enguany és la creació d'una quarta secció de malabars de foc. Per aquest motiu, els dies 6 de febrer i 6 de març, La Infernal oferirà un taller a càrrec de Tribal & Flames per totes aquelles persones que vulguin descobrir aquesta disciplina.

Actualment organitzen quatre correfocs a l'any: Correfoc Infantil de Sant Pau a Sant Pol, Correfoc de Sant Jaume a Sant Pol, Correfoc de Festa Major a Sant Cebrià de Vallalta (Infantil i Adult) i el Correfoc de Festa Major de Sant Cebrià del Rosselló. A més, participen en correfocs de colles veïnes com ara Calella, Malgrat, Palafolls, Canet, etc.

Si voleu saber més de l'entitat o contactar amb aquesta, la trobareu a les xarxes socials **Facebook** (La Infernal de la Vallalta) i **Instagram** (@lainferral). També hi podeu contactar al **correu electrònic** lainferral@gmail.com

ELS FORTINS DE SANT POL DE MAR

Búnquer, blocaus, casamata, niu, refugi, fortí... Diferents denominacions per a un mateix concepte: les fortificacions contemporànies per excel·lència, vestigis del pas de conflictes bèl·lics en un territori que han perdurat en el temps. A Sant Pol se'n van construir quatre a primera línia de costa. Dos encara es conserven sencers i un tercer va ser parcialment enderrocat. El darrer va quedar sepultat a la sorra per l'acció dels temporals de mar.

Fortificar significa organitzar el terreny per al combat a partir de construccions disposades estratègicament amb l'objectiu de facilitar l'acció de lluita i dificultar, a la vegada, el moviment de l'enemic. Els búnquers són aquestes construccions, obres d'enginyeria militar, generalment realitzades amb formigó reforçat amb acer, la funció de les quals és la protecció d'elements de combat (armes principalment) i dels soldats que hi van associats.

En l'època medieval, les obres de fortificació eren les muralles i els castells. De fet, l'ermita de Sant Pau encara conserva força vestigis que recorden que hi va haver un moment en què va desenvolupar la tasca de torre defensiva d'ús militar, coneguda amb el nom de Torre de la Força. A més de Sant Pau, altres fortificacions que hi ha haver a Sant Pol entorn el segle XVI van ser el Molí de la Murtra, la Torre Forta (actual campanar) o Torre Martina. També damunt del túnel del tren hi ha haver una petita fortificació anomenada can Ferran o casa Garón, enderrocada a finals del segle XIX.

Ens centrarem, però en els sistemes de fortificació que es van construir a Sant Pol com a resposta defensiva durant la Guerra Civil (1936-1939), que va forçar els combatents del bàndol republicà a construir tota una línia de búnquers al litoral català. Al Maresme dels anys 80 encara se'n

La Casa Garón va ser una petita fortificació als peus de Sant Pau.

ELS BÚNQUERS O FORTINS VAN SER CONSTRUÏTS PER PART DE L'EXÈRCIT REPUBLICÀ A FINALS DE 1936 I AL LLARG DE 1937

podien reconèixer una quarantena d'ells, tot i que ja molt descuidats, tot passejant per les platges i pels passeigs marítims. Alguns d'ells han desaparegut com a conseqüència de la urbanització del litoral o simplement per abandonament, en mans del vaivé de les aigües. A dia d'avui, tret d'algunes excepcions, aquests búnquers continuen essent elements oblidats, bruts, guixats amb grafits, si bé hi hagut una tendència en els darrers anys que ha sorgit en els municipis amb la voluntat de salvaguardar aquest patrimoni de la nostra història recent, recuperar-los i promocionar-los, i preservar-ne la memòria històrica.

Els búnquers o fortins van ser construïts per part de l'exèrcit republicà a finals de 1936 i al llarg de 1937. Eren voluntaris civils, molt d'ells integrants de la CNT, juntament amb soldats de lleva del cos d'artillers, tots ells convocats per la "Comissió de reclutament de

El búnquer de Can Villar o de la Murtra és el més gran i ben conservat a la línia de costa entre Mataró i Malgrat.

personal per a Fortificacions de Guerra". Per tant, no s'ha de confondre aquests búnquers republicans amb la línia de búnquers construïda per Franco als Pirineus.

Se sap, per exemple, que el 12 de novembre de 1936, al diari "Combat", la Conselleria de defensa de l'ajuntament de Mataró publicava un anunci demanant a tots els ciutadans antifeixistes, que s'apropessin a la caserna d'artilleria per ajudar en les obres de la defensa de la ciutat que tenien lloc a la platja.

El perill al qual pretenien fer front els búnquers provenia dels atacs aeris per part de l'aviació feixista italiana, aliada de Franco, i de possibles desembarcaments franquistes. Tota la costa es va mirar de protegir amb búnquers de formigó per propiciar el foc creuat entre casamates veïnes i per cobrir totes les platges i espais susceptibles de rebre desembarcaments.

En teoria, si les forces repressives del General que s'havia revoltat contra la República, situades a Mallorca, pretenien bombardejar principalment Barcelona, els búnquers de la ciutat podrien rebre el suport dels altres col·locats a les costes nord i sud de la ciutat. Però no es va poder evitar el seguit de bombardeigs a Barcelona, especialment els soferts els dies 16, 17 i 18 de març de 1938, quan els Saboia-

Els atacs aeris com els dels bombarders italians aliats amb el bàndol franquista eren una amenaça per a totes les poblacions del litoral.

Plànol amb la situació dels quatre fortins de Sant Pol.

Marchetti S.M.79-I, els “esparvers” trimotors de l’Aviazione Legionaria Italiana, provocaren nombroses víctimes (una quarta part de totes les causades pels bombardeigs a la ciutat) i van fer estralls a la capital catalana. Fins a 7 tandes d’atacs aeris va rebre Barcelona, entre el febrer del 1937 i el gener del 1939.

La costa del Maresme va rebre atacs per mar des dels vaixells “Canarias” i “Balears”, mentre que per aire, els avions italians juntament amb els alemanys de la Legió Còndor atacaren Montgat, El Masnou, Premià de Mar, Mataró, Canet, Arenys de Mar, Calella i Malgrat. El Masnou fou la vila que es veié més afectada de la comarca, amb 23 de les 80 víctimes mortals, les quals no arribaren als refugis antiaeris a temps per protegir-se. A tall d’història, algunes dates dels bombardeigs foren el 4 d’abril de 1937 (que afectà la fàbrica Llobet-Guri de Calella), el 30 de juny de 1938 (amb 65 morts a Badalona), el 24 de novembre de 1938 (4 bombes causaren 3 morts a Calella), el 21 de gener de 1939 (amb 16 morts a Malgrat) i el 26 de gener de 1939 (amb 14 morts a El Masnou). Durant els tres anys de guerra, un total de gairebé 5.000 morts es produïren a Catalunya per l’acció dels bombardeigs de l’aviació.

Vestigis de la Guerra Civil a la costa santpolenca

Els germans Sauleda dediquen algunes pàgines del seu llibre *Altres apunts i retalls* (2018) als búnquers de Sant Pol. S'hi refereixen com a les trinxeres republicanes i hi expliquen que “es va decidir posar-les a sol·licitud dels ajuntaments com a punts de defensa dels possibles atacs feixistes que podrien venir per part de mar. (...) A partir de l'agost de 1937 va començar la construcció i el desembre de 1938 ja estaven fetes. (...) Un dels constructors d'aquests búnquers va ser el torderenc Joan Font i Vila, conegut popularment com Joan Fuster, veí de Calella.”

La població vivia amb el temor de ser bombardejada, com va passar amb un tret de canó realitzat des del mar que va impactar a Can Villar provocant un forat de dimensions considerables, fins al punt que va ser punt de peregrinatge de molts encuriosits.

En el mateix llibre s'explica que no es va arribar a produir cap desembarcament de tropes enemigues i que les trinxeres o nius de metralladora van entrar a formar part de la decoració i el paisatge del litoral de la vila.

Es van construir quatre fortins a la costa santpolenca. Un a Moré, un altre a la roca foradada de la Punta, un tercer a tocar de la desembocadura de la riera i, el darrer, a Can Villar, entre les platges de la Murtra i de les Banyeretes.

Acabada la Guerra Civil, les trinxeres van ser aprofitades per la Guàrdia Civil com a punts de vigilància per combatre el contraban, ja que n'hi va haver molt durant la postguerra i acostumava a produir-se per mar. Fins al punt que “santpolencs ben coneguts s'hi dedicaven. Més tard, cap al 1950, alguna trinxera havia estat de precari l'habitatge d'immigrants”.

LA TRINXERA DE MORER ES VA FER AMB UNA CONSTRUCCIÓ DE PEDRES I CIMENT ENGANXADES A LA ROCA NATURAL

Fortí de Morer

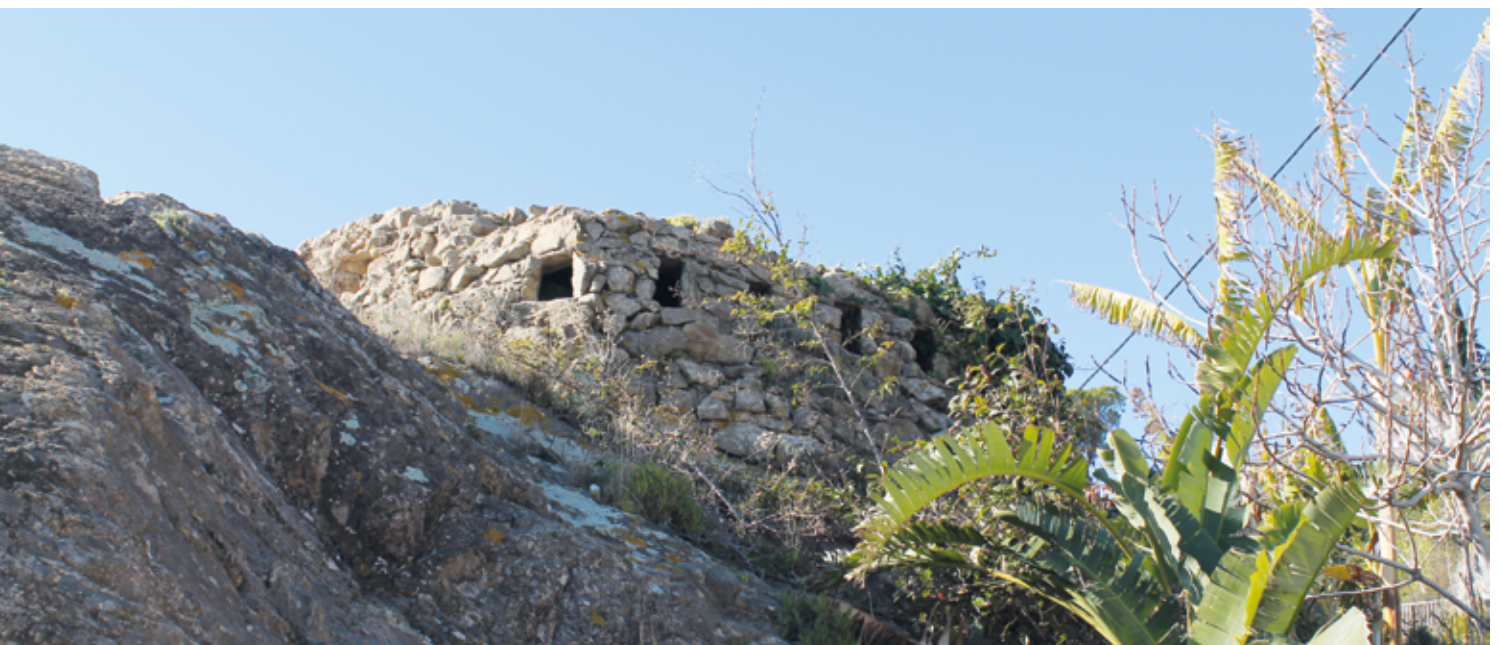
La trinxera de Morer està enclavada a la roca que separa els Banys de la Platjola i els Banys Lluís. Es va fer al cim, amb una construcció de pedres i ciment enganxades a la roca natural, amb la boca per a les metralladores a la part que mira a mar, amb set finestres laterals i l'entrada pel costat de muntanya. El seu estil constructiu difereix força de les habituals construccions de formigó. Encara es conserva i té un difícil accés fins a la seva entrada, que es troba tapiada i, a la qual només s'hi pot arribar grimpant per la mateixa roca.

A diferència d'aquests tipus de construccions, no està fet de formigó.

L'única porta d'entrada és de difícil accés i fa anys que es va tapiar.

L'enderroc dels Banys Lluís ha deixat més a la vista les espitlleres que apunten cap a Calella.

L'accés tapiat ha permès conservar en bon estat el seu interior.

El búnquer La Punta

Ben bé davant de la roca foradada del passeig de La Punta es va construir aquest búnquer, de situació estratègica entre la platja de les Escaletes, a llevant, i la platja de les Barques, a garbí.

Era un búnquer doble amb dos nius de metralladora de finestres rectangulars i encorbades, unides per un passadís. S'hi entrava pel mòdul que hi havia a l'inici de l'espigó i des d'allà es podia accedir fins al niu de la roca foradada.

Als anys 70 es va enderrocar l'entrada i el mòdul de l'espigó, mentre que el mòdul de la roca foradada encara es conserva sota el mirador, si bé les espitlleres es van tapiar.

**ERA UN
BÚNQUER
DOBLE AMB
DOS NIUS DE
METRALLADORA**

Als anys 60 encara eren visibles les espitlleres.

Actualment no queda cap resta visible del niu de metralladores.

Imatge del búnquer
de l'any 2008.

Búnquer de la Riera

També conegut coneguda com la trinxera del cap de la Vallalta, dominava l'espai marítim que comprenia les platges de Can Villar i de la riera. Va ser construït a la sorra, entre els canyers del costat de la via del tren i el trencall de l'aigua. "Van fer un sot molt gros i el van omplir de pedres i ciment, quedant una espècie de bunyol perquè servís de fonaments. A sobre van posar la trinxera feta de sorra i ciment, guardant una certa pulcritud. Era petita, s'entrava pel darrera i un pas estret i curt conduïa a la sala de metralletes. Al no haver-hi porta, la trinxera era visitada i sovint freqüentada per qui volia alleujar-se el cos en un moment de cuita. Solien ser pescadors de canya. S'havia de posar molt de compte que trepitjaves."

Arran dels temporals de mar, la trinxera es va anar enfonsant i torçant fins que va arribar un moment en què va quedar completament enterrada a la sorra. I allà roman, tot i que en episodis de llevantada part d'aquesta queda al descobert.

14 anys més tard, la silueta segueix essent la mateixa.

ERA PETITA, S'ENTRAVA
PEL DARRERA I UN
PAS ESTRET I CURT
CONDUÏA A LA SALA
DE METRALLETES

Vista aèria del búnquer de la Murtra.

Fortí de Can Villar

Aquest búnquer, inclòs en l'[Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català](#), és el més gran i complet dels que es troben a la línia de la costa que va des de Mataró fins a Malgrat de Mar.

També és el més ben conservat, ja que la seva construcció es va fer sobre roca i se salvà de l'acció del mar. L'Ajuntament de Sant Pol de Mar l'ha inclòs recentment en el catàleg de rutes guiades que ofereix, i també se n'ha creat una visita virtual que permet conèixer l'interior i l'exterior del búnquer.

És una construcció defensiva feta de formigó que aprofita el terreny rocós de l'extrem sud del litoral santpolenc, a la frontera entre la platja de Can Villar i la platja de les Banyeretes. Per accedir al búnquer, cal entrar per un petit passadís amb dues portes d'entrada opcionals. Tant el passadís com el mateix búnquer disposen de finestres estretes per adaptar-hi armes de foc, com ara fusells i metralletes. En tota la construcció hi devien cabre aproximadament una vintena de persones.

EN TOTA LA CONSTRUCCIÓ HI DEVIEN CABRE APROXIMADAMENT UNA VINTENA DE PERSONES

L'espai destinat a acollir les armes automàtiques es combinava amb zones intermèdies de magatzem o dipòsit de municions i refugi de personal, cosa que indica que ja va ser construït pensant en un possible ús prolongat.

Lluís Sert Vellvehí, paleta cap de la col·lectivització del seu ram va ser l'encarregat de dirigir-ne la construcció que, com amb la resta de fortins de Sant Pol, es va fer amb gent de la població.

Està construït amb ciment armat i altres materials per assegurar-ne la resistència i alhora permetre la seva adaptació i camuflatge al paisatge costaner. Per als murs interiors es calcula que calia un mínim de mig metre de gruix, mentre que la coberta havia de tenir una solidesa superior per aguantar possibles explosions de projectils, de manera que era d'aproximadament uns 80 centímetres de gruix. Està format per dos nius, trinxera i nou espitlleres per a fusellers, amb boques que miren cap a Canet de Mar i cap a Sant Pol.

Com a dada curiosa, se l'anomena amb el malnom popular de "trinxera de la roca dels cardaires".

Si voleu fer una **visita virtual en 360 graus** d'aquest búnquer, podeu escanejar aquest codi QR.

També podeu veure un **vídeo amb un recorregut detallat** pel seu interior escanejant aquest altre codi.

Bibliografia

- 👤 **Sauleda Parés, Pere; Sauleda Parés, Jordi** (2018) *El Sant Pol d'ahir i de sempre*. Altres apunts i retalls. Sant Pol de Mar.
- 👤 **Geli Anticó, Adela** (2018) *Búnquers, paisatge, arquitectura. Una anàlisi de les obres de fortificació de la Línia Pirineus en el territori de Garriguella*.

Infografia i vídeos

- 👤 Marc Vidal

Fonts documentals i imatges

- 👤 Arxiu Pere Sauleda
- 👤 Marc Vidal
- 👤 Inventari de patrimoni arquitectònic català
- 👤 <https://bunkersdelaguerracivil.wordpress.com/>
- 👤 Vikipèdia

ELS CARRERS DE SANT POL

Comentats per un que no és de Sant Pol

Ramon Sargatal

JAUME ROIG I PUJOL,

PLAÇA DE

Jaume Roig i Pujol
(Sant Pol de Mar, 1915 -
Barcelona 1938). Seminarista.

Jaume Roig va ser un seminarista empresonat i executat al Castell de Montjuic durant la guerra civil. I doncs, què va fer? Vet-ho aquí: quan ja anava camí del front de Lleida amb la unitat a què va ser adscrit, va tocar el pirandó i se'n va tornar a Sant Pol per amagar-s'hi. Ara bé: segons que sembla, van ser més determinants les seves creences que la mateixa deserció.

En l'informe utilitzat per a la sentència de mort hi llegim: "És un element destacat de dretes, estudiant de capella..."

En la carta que va enviar a la família abans de ser afusellat hi llegim això altre:

"Estimats tots, familiars, amics i tot Sant Pol: en els moments més tràgics

per als qui no creuen, però envejables per als qui sempre hem sospirat en un més enllà feliç us faig les últimes ratlles amarades dels tons més optimistes... Qui ens ho havia de dir? Dintre de poques hores ja seré amb el meu Jesús..."

Hem de suposar, doncs, que també es troba a prop del màrtir sant Cebrià, autor d'un epistolari que ens recorda molt el to optimista amb què Roig s'acomiada d'aquest món.

Altres noms

Nom popular: Els Quatre Cantons.

Font

📄 <http://www.biografies.martiriongirona.org/jaume-roig-pujol-1915-1938--seminarista.html>

📄 Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre. Altres apunts i retalls*. 2018

Localització

Centre Vila.

Arriba un nou lliurament d'aquest treball del farnesenc Ramon Sargatal, amb el qual dóna a conèixer la història dels personatges que donen nom als carrers de la vila.

JOAN COROMINES,

CARRER DE

Joan Coromines i Vigneaux

(Barcelona, 1905 - Pineda de Mar, 1997). Lingüista.

Fill de Pere Coromines. Lingüista de gran prestigi i poliglòt extraordinari. Exiliat a l'Argentina, va ocupar una càtedra de llengua castellana a la Universitat de Mendoza. La seva fama d'hispanista el va dur més tard a ocupar-ne una altra de lingüística romànica a la Universitat de Chicago. A força de tenacitat va arribar a pujar una obra catedralícia, tant per la solidesa dels fonaments com per la durada d'algun dels treballs. Destaquen sobretot el *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana* (1957), el *Diccionario etimológico i complementari de la llengua catalana* (1980-1990) i l'*Onomasticon Cataloniae* (1989-1997), un recull exhaustiu de la toponímia catalana. Per a aquests dos últims treballs va arribar a confeccionar un fitxer amb 400.000 entrades sobre lèxic i toponímia. La calaixera de fitxes es conserva a la Fundació Pere Coromines de Sant Pol.

Era un home amb una capacitat immensa de treball i un gran poder de relació i de síntesi. Potser l'elogi més afinat li va fer un altre treballador dels mots, Josep Pla: «Ell era capaç d'observar molt agudament el llenguatge del poble i dels clàssics i d'extreure'n —de llibar-ne, com les abelles— tot el que tenia de millor».

Per a una tal libació de la parla de la gent, va recórrer a peu tota Catalunya. Pels volts de Sant Pol sovint ho feia acompanyat del seu metge i amic íntim Salvador Tió i Vidal. El lingüista aprofitava les visites mèdiques que el doctor feia a pagès per anar prenent notes sobre vocabulari popular. A dalt de tot del carrer que té dedicat al poble, hi trobem una placa dedicada a Salvador Tió i Vidal. Dos amics fent via plegats.

Font

☛ Josep Pla. *Homenots* (segona sèrie). *Obra completa* n° 16. Ed. Destino.

☛ Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre*. *Altres apunts i retalls*. 2018.

☛ Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed.62, 1998.

Localització

Barri dels Garrofers.

JOAN MARAGALL,

CARRER DE

Joan Maragall i Gorina

(Barcelona, 1860 - 1911). Poeta.

Topant de cap en una i altra placa, arribem al carrer d'aquest important poeta modernista que va innovar i trencar amb l'estilística de la Renaixença. A parer seu estava massa encarcerada i allunyada de les noves tendències literàries europees. Se'l coneix també com l'inspirador de la teoria de la «paraula viva», la paraula sincera, vitalista i popular que s'oposava als procediments clàssics de la mètrica i la retòrica. *Oda infinita*, *La vaca cega*, i *Visions i cants* són tres de les seves creacions més cèlebres i celebrades. Va ser membre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, president de l'Ateneu Barcelonès i mestre en gai saber.

També són cèlebres i celebrats els seus escrits polítics, d'índole catalanista, recelosos d'una Espanya oficial i oligàrquica. Lòda *Adéu, Espanya* n'és la composició més referencial. De fortes creences catòliques, també va escriure una obra de marcat contingut religiós, de la qual destaca el *Cant espiritual*, que podríem recitar mentre pugem pel seu carrer partint de l'església de Sant Jaume. Calculem que a l'alçada de la carretera vella de Sant Pol, a les portes del cementiri, és quan ens tocaria declamar l'últim vers: «Si'm la mort una major naixença». I au, cap a dins.

Altres noms

Durant el franquisme no va tenir nom oficial.

El segon tram, popularment, Camí del cementiri.

Fonts

☛ Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed.62, 1998.

☛ Joan Fuster. *Literatura catalana contemporània*. Ed. Curial, 1972

☛ Cristina Bosch. Arxiu de Sant Pol. Estudi de la variació dels noms dels carrers de Sant Pol.

Localització

Centre Vila.

JOAQUIM POU I MAS,

CARRER DE

Joaquim Pou i Mas
(Sant Pol 1891 - Tordera, 1966)
Artista, polític i sindicalista.

Va ser un pagès santpolenc que des del 1917 va exercir una notable influència en el món sindical agrari. Uns anys més tard va ser regidor de l'Ajuntament de Sant Pol, en representació de la Lliga Regionalista. L'any 1923 va fundar amb una colla de pagesos el Sindicat Agrícola, l'edifici del qual encara es pot contemplar a la N-II en el seu pas pel centre de la població. També va ser un dels fundadors del PSUC i Conseller d'Agricultura del Govern de Catalunya durant un breu temps.

Arran de la victòria franquista, va exiliar-se a Colòmbia i Argentina. Al final de la Guerra Civil, un bon nombre de santpolencs, perseguits per la seva posició social, van salvar la vida gràcies a la seva intervenció d'última hora. Qui els havia denunciat i dut a passar aquell mal tràngol, això mai no es va acabar de saber. El cas és que aquelles intercessions d'última hora li van permetre tornar a Catalunya l'any 1947. Va continuar l'activisme polític en la clandestinitat. De formació autodidacta, va dur també una intensa vida cultural i artística. Gran admirador del pintor santpolenc Nicolau Raurich, Pou és tingut en gran consideració per Perejaume, un altre artista santpolenc, que es reconeix influït per la seva pintura durant els anys de joventut. Va ser precisament Perejaume qui en una exposició a la fundació Palau, de Caldetes (*Nocturn diürn*) va ajudar a fer cèlebre un quadre exquisit de Joaquim Pou, titulat *Pujada de Sant Pau*. A la pintura, el sol del capvespre deixa les façanes del carrer entre la llum i l'obscuritat. Podria ben bé ser la metàfora de la seva biografia...

Font

- 📖 Jordi Pomés / Carles Sáiz i Xiqués. *Joaquim Pou i Mas (1891-1966) Dinamisme i ambició*.
- 📖 Ajuntament de Sant Pol i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- 📖 Sebastià Goday (Santa Coloma de Farners), crític d'art.

Localització

Barri de Can Pou.

JORDI CARRASCO I AZEMAR,

CARRER DE

Jordi Carrasco i Azemar
(Barcelona, 1920-2000)
Metge

Fill de Manuel Carrasco i Formiguera* i metge radiòleg molt estimat a Sant Pol pel tracte que donava als malalts del poble quan anaven a la seva consulta de Barcelona. Juntament amb deu afeccionats més, va participar activament en la fundació del Club Tennis Sant Pol (1971). Engrescats a promoure l'esport del tennis a Sant Pol, la colla d'esportistes van comprar uns terrenys al capdamunt del Torrent Arrosser per fer-hi els camps de joc. Més tard, a causa del pas de l'autopista, les instal·lacions van fer la mudança a uns terrenys propers. Va ser un ciutadà implicat en moltes activitats de lleure (va fundar el Jazz Galet de Sant Pol) i preocupat per la preservació del patrimoni històric. En aquest últim camp, com a membre del Patronat de Sant Pau, va contribuir molt eficaçment a dilucidar les propietats del monestir. La família organitza cada any una nedada des de Sant Pol a Pineda per recordar la que feia ell cada 9 d'agost, dia del seu aniversari. Per fer suport als nedadors, s'hi afegeixen les barques dels familiars i amics seus, especialment l'embarcació *Lorenzo*. És una entranyable manera de mantenir viu el record del personatge. I potser així, de passada, recuperen alguna pilota que des de dalt del Torrent Arrosser ha estat esmaixada amb molta força però amb no gaire punteria.

Font

- 📖 Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre. Altres apunts i retalls*. 2018.
- 📖 <https://www.tennissantpol.cat/>
- 📖 Júlia Mitjans Carrasco, familiar de Jordi Carrasco i Azemar.

Localització

Barri del Casarell.

JOSEP MARIA TARRIDAS,

CARRER DE

Josep Maria Tarridas i Barri (Sant Pol de Mar, 1903- Madrid, 1992) Músic i compositor.

Prolífic compositor de música popular ballable. Va fundar la cobla *La Llevantina* de Calella i l'*Orfeó La Barretina* de Malgrat de Mar. A més d'un centenar de sardanes, també va compondre música per a cinema i per a banda. El seu pasodoble *Islas Canarias* (1935) el va dur a la fama arreu de la península. També són seves *Islas Baleares* i *Nits d'Andorra*. Va viure molts anys a Madrid. A més a més del carrer, també té un bust aixecat al començament del passeig de la Punta*.

“Desde la cumbre bravía / hasta el mar que nos abraza / no hay tierra como la mía...” fa el pasodoble *Islas Canarias*. “Cuando Dios creó los mares / sal de su espuma sacó / y eligiendo tres granitos / las Baleares formó...” diu la lletra d'*Islas Baleares*. “Tengo yo un barco velero / en mi puerto de Almería...” canta Manolo Escobar al film *El barco velero*.

No ens en queda cap dubte: aquest compositor de repertori internacional sempre va viure enyorant la maregassa, la salinitat i el vent que infla les veles davant del seu poble. És un sentiment que el diari ABC —tot generositat i noblesa, no cal dir-ho— li passa per malla: “Los canarios nunca se han sentido ofendidos porque haya sido una catalán de nacimiento el autor de la pieza musical más conocida en el mundo sobre su tierra...”, llegim en una crònica de l'any 2017.

Font

- 📍 <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Islas+Canarias+letra>
- 📍 <https://portalsardanista.cat/enciclopedia/sardanes/2/25/80>
- 📍 <http://bibliotecadigital.jcyl.es/es/consulta/registro.cmd?id=18331>
- 📍 https://www.abc.es/espana/canarias/abci-25-anos-sin-tarridas-compositor-emocinantepasodoble-islas-canarias-201711250057_noticia.html
- 📍 <https://lyricstranslate.com/es/manolo-escobar-mi-barco-velero-lyrics.html>

Localització

Barri de Can Balmanya.

JOSEP PLA,

PASSATGE DE

Josep Pla i Casadevall (Palafrugell 1897 - Llofriu, 1981)

L'escriptor que buscava l'adjectiu “tot cargolant una cigarreta”, com solia dir. I el cas és que sempre el trobava! I doncs, què ha de fer ara aquest glossador, que ni tan sols fuma? Provar de fer l'article sense posar-n'hi ni un. Per no competir, és clar... Josep Pla va escriure milers i milers de pàgines. Segurament hauria publicat menys si no hagués estat per un editor que l'hi empenyia i empenyia, amb un contracte que l'obligava a enllestir quatre volums per any. I és que tractant-se de Pla, amb l'acceptació que ja tenia entre el públic, a l'editor li interessava més la quantitat que la qualitat. Per això quan repassem l'*Obra completa* hi trobem repeticions a dojo. Tant li fa: és una repetició que sempre ens commou estèticament.

Josep Pla va tenir una obsessió a la vida: fer del seu do d'escriure una professió que, a més, li fes guanyar calerons (cosa que mai no va aconseguir del tot). Va estudiar Dret sense ganes i va exercir de periodista tal com havia estudiat Dret. Considerava que la novel·la era la literatura per a infants que llegia la gent gran i que la poesia no servia per a res. No es movia en el camp dels sentiments sinó dels sentits. Volia descriure la realitat a base de fugir de la ficció, de l'intel·lectualisme i de la lírica. La vida arran de carrer o de natura eren les matèries que li servien de reflexió.

Va conversar molt, va menjar molt, va viatjar molt i tot ho va deixar per escrit. A *Tres guies* ens recomana amb “la màxima insistència” (l'adjectiu l'hi posa ell) la carretera que partint de Mataró i passant per Sant Andreu de Llavaneres, arriba a Sant Cebrià i “es fon a la carretera del litoral a Sant Pol”.

Va guanyar el Sant Jordi i li va ser atorgada la Medalla d'Or de la Generalitat, però no va guanyar mai el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. I doncs, per què? Bé, hi va influir el fet que, tot passant per Marsella, s'hi quedés una temporada a fer d'espia per a Franco.

Font

- 📍 Cristina Badosa. *Josep Pla. Biografia del solitari*. Ed.62, 1996.
- 📍 Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed.62, 1998.

Localització

Barri de Sant Pol 2000.

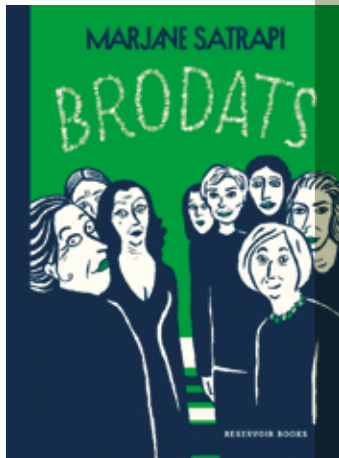
VA DE LLIBRES

Apunta't a la llista de distribució de recomanacions lectores!

Si vols rebre al teu mòbil les recomanacions de la Biblioteca de Sant Pol, envia la paraula *llibres* al número **661 874 108**, i un cop al mes rebràs un whatsapp amb tres propostes de lectura.

JUVENIL

Brodats.
Marjane Satrapi (2021, Reservoir Books)

Què passa durant les reunions familiars de la Marjan Satrapi? Un cop havent dinat i després que els homes marxin a fer la migdiada?

La Marjan Satrapi és l'escriptora i dibuixant iraniana i francès de *Persèpolis*. Ara ens trobem amb una nova història titulada: *Brodats*.

Aquest còmic és bastant més curt i àgil, amb un punt autobiogràfic, on un grup de dones expliquen les seves intimitats i vivències dels seus matrimonis i de la condició de la dona a l'Iran.

Brodats és un còmic divertit, amb molt humor i picaresca i amb un format de vinyetes que enganxen amb la història.

INFANTIL

El fil invisible.

Miriam Tirado (2020, B de Block)

El fil invisible és un conte il·lustrat en format gran sobre els vincles que ens uneixen.

"Especialment us ajudarà a parlar de la separació, tant si és per inici escolar, com si us toca transitar alguna mort propera, o si hi ha hagut divorci i cal abordar l'enyor. El conte l'he creat per donar seguretat als infants i que sàpiguen que hi ha coses que no es veuen i es toquen, però hi són."

Això ens ho explica l'autora, Miriam Tirado.

El secret del melic és que estem connectades sempre, encara que no veiem els fils invisibles que ens lliguen a les persones o animals que estimem. Aquest fil invisible no es pot veure ni tocar però existeix. I dona seguretat i tranquil·litat i confiança als més petits: "Tranquil, estem connectats amb el fil invisible". Explica que quan estem junts i també quan estem separats el fil invisible ens uneix per sempre més.

Les il·lustracions de Marta Moreno amb aquestes pàgines de gran format i tan acolorides acompanyen perfectament a la història i afavoreixen molt que els nens i nenes assimilïn el conte.

ADULTS

En plena noche.
Mikel Santiago (2021, Ediciones B)

Mikel Santiago torna amb una nova novel·la de misteri psicològic amb *En plena noche*.

Aquest cop, ens situa a Illumbre, un poble a la vora de Bilbao on en Diego, un noi natal d'aquell poble que va haver de marxar 20 anys enrere, hi torna per anar a l'enterrament d'uns dels seus millors amics de la banda que llavors tenia.

Descobrir si va ser un accident o un assassinat, retrobar-se amb la resta de companys del grup de música, reprendre la investigació de la desaparició de la Lorea, la que llavors era la seva parella, i ... recordar tot el que va passar aquella nit de 1999, seran algunes de les coses amb les que en Diego haurà de fer front per poder netejar la seva imatge.

Novel·la amb molt de suspens que mentre avança, ens retrocedeix contínuament en el temps per anar entenent els fets.

D'aquesta manera, ens presenta uns personatges que, molt o poc, ja no són aquella banda de rockers de garatge que tocaven les nits de cap de setmana al poble.

I poc a poc, anirem coneixent tot el que va passar aquella fatídica nit on en Diego va escapar per salvar la seva vida. Però realment va ser això el que va passar?

El llibre, és ple de referències musicals que entendrem al final a l'espai d'agraïments.

Així que, si tu també tenies la teva banda i anaves de local en local, segur que aquest llibre t'agradarà. I si com jo, no tenies cap banda però t'agrada una bona novel·la de misteri, distreta però addictiva, també.

L'ESPÀI DEL LECTOR

Som natura

Sant Pol de Mar ofereix als seus habitants un regal molt especial: ser més conscients del ritme de la natura. Pels qui, com jo, hem crescut en una ciutat d'esquena al pas de les estacions, viure en aquest poble és descobrir que tot batega al nostre voltant.

Fa uns mesos, l'anunci de la caiguda de les temperatures va arribar volant, amb una població de cueretes blanques vingudes del fred per passar l'hivern saltironejant pels nostres carrers. L'agret, tímidament a mitjans de desembre i ara amb molta més audàcia, ha començat a engroguir els marges dels camins cap a l'escola. Els líquens miren impassibles el pas del temps: només reclamen aire de qualitat per banyar de colors les escorces dels arbres o les teulades. Els ocells hivernants enriqueixen el paisatge sonor amb les seves converses i els corbs marins residents continuen custodiant les roques de les platges. Les sargantanes fa temps que van decidir amagar-se del fred i haurem d'esperar a l'inici de la primavera per poder-les veure immòbils gaudint del sol.

Sí, la primavera. La primavera ens retornarà la ginesta, les roselles (vermelles i violetes) i flors més petites que sovint passen desapercebudes, com les de les alzines o els pins, que en reproduir-se omplen el cel de torrents aeris de pol·len groc. Aquesta és la nostra vegetació, la mediterrània, la de flors petites i diverses i la d'arbres que mantenen les seves fulles també a l'hivern.

Aturem-nos. Observem-la. Posem-li la nostra mirada. Aprofitem aquest temps, qualsevol temps, per omplir els nostres sentits de tot el que ens envolta i reivindicar una poderosa certesa: som natura i la seva salut és també la nostra.

Anna Romero

“Tota política que no fem nosaltres, serà feta contra nosaltres”

Aquest 2022 és l'any Joan Fuster (1922-1992), autor de la frase que encapçala aquest escrit i que, també en aquesta situació pandèmica que estem vivint, ens pot d'ajudar a reflexionar.

Un sistema polític social construït sobre la cobdícia, el benefici, la mercantilització i la privatització de tot no pot abordar una crisi d'aquesta magnitud. A més, durant els últims anys, el neoliberalisme ha minat i afeblit les institucions, com la sanitat pública, que són cabdals per afrontar una crisi d'aquesta envergadura. És important entendre que no sols estem bregant amb una crisi sanitària, sinó també amb una crisi política i ideològica. El virus del neoliberalisme global, amb el seu racisme, les seves notícies falses, també les seves teories conspiranoiques, les seves polítiques d'austeritat i la seva desigualtat massiva en riquesa i poder, juntament amb la destrucció de l'estat de benestar, és una força letal molt poderosa que ataca la societat, la comunitat. És una força que mira d'aïllar-nos des de l'engany de la llibertat individual.

Però està a les nostres mans que d'aquest “aïllament” sorgeixin nous valors i que es reafirmi la importància de la comunitat i de la convivència. El que és indubtable és que és un temps de reflexió, un temps en el que hi ha menys soroll i per tant la oportunitat d'un major aprofundiment i una major claredat.

La destrucció que ha imposat aquest sistema, no sols a la societat sinó també a l'ecosistema, produirà moltes més pandèmies si no es combat, si no ens ajuntem per combatre'l.

Gus Romero Gomez

**Podeu fer arribar
els vostres textos a l'adreça
ens@santpol.cat**

**Aquests no podran excedir
els 1.500 caràcters i se'n
publicaran tants com
permeti el disseny de la
pàgina**

El Govern ERC+CUP deixa perdre 400.000 euros

Al ple del passat setembre de 2021 vam preguntar pels 400.000 euros de les Meses de Concertació 2015-19, uns diners que concedeix la Diputació i que s'havien destinat a condicionar els terrenys per l'Institut que s'haurien cedit a Educació per tal que hi construís aquesta infraestructura. Com que finalment no s'ha dut a terme l'Institut, ens preguntàvem a què s'havien destinat aquests diners.

Se'ns va explicar que "s'havia intentat redirigir-los a altres obres necessàries pel poble, però que per una mala interpretació de terminis, aquests diners s'havien perdut i no es podrien reclamar a la Diputació". Recordem, però, que aquests terminis vencien el 30 de març de 2020, cosa que significa que **van tenir més de nou mesos des de la seva arribada al govern per redirigir aquesta elevada subvenció**. Així doncs, sense ni tan sols adonar-nos-en **han deixat escapar 400.000 euros que, en un poble com Sant Pol, representa vora un 4% del pressupost anual**.

Deixant de banda la més que qüestionable gestió d'aquesta elevada suma de diners, el que ens va sobtar més des de Junts per Catalunya – Sant Pol de Mar és que **el govern que s'autodenomina el més transparent que hi ha hagut mai a Sant Pol no hagi fet pública aquesta informació durant més d'un any i mig**. No ha estat fins que nosaltres n'hem tret el tema que s'han vist obligats a justificar i explicar aquesta relliscada un mes després de la nostra pregunta al ple.

No és amb pressupostos participatius raquítics ni amb diplomes que es demostra una bona comunicació i transparència, sinó explicant als santpolencs i santpolenques aquelles coses que els afecten. I creiem que la inversió de 400.000 euros afecta, i molt, a les inversions i obres de Sant Pol.

Exigim responsabilitats polítiques per aquesta incompetència. **Qui dimitirà?**

155 lingüístic

El President Aragonès ha dit fa uns dies que la resolució del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, on força a la Generalitat a aplicar la sentència que obliga a fer el 25% de les classes en castellà, és una mena de 155.

Aquesta controvertida sentència data de l'any 2020 i crida l'atenció que un any abans, en un informe del Consell d'Europa, es destacava el fort suport de les autoritats autonòmiques per potenciar la llengua catalana i remarcava el valor del model d'immersió lingüística a l'escola, sense descuidar la importància de l'educació multilingüe. És a dir que mentre la immersió lingüística és reconeguda internacionalment, aquí es fabricava una nova realitat.

No és nou d'ara que s'enkarreguin de moldejar-la segons la seva conveniència, recordeu que de cop i volta es va començar a parlar de "movimientos tumultuarios" just abans del judici del procés? Doncs això, sinó perquè en Casado deia abans de la resolució del TSJC que els nens que no demanen anar al wc en català, els professors deixen que es pixin a sobre, o com és que Ciutadans presenta una denúncia per l'incompliment de la sentència hores després de que es publicués, però si ja no ens donen ni temps a desobeir! És igual els fets, el que ells creuen per davant de tot, d'això se'n diu Postveritat i també és una pandèmia, ara bé d'aquesta infecció no hi ha vacuna.

L'organització és la clau de la transformació

L'any 2017 va nàixer la CUP Sant Pol com una eina municipalista assembleària formada per gent plural ideològicament, amb un comú denominador: entendre **el municipalisme com a un moviment d'unitat popular articulat al voltant de la necessitat de construir un contrapoder** real a la lògica conservadora i convergent imperant. El nostre projecte tenia i segueix tenint com objectiu intervenir en les polítiques locals i augmentar des del municipi el capital polític de construcció nacional dels Països Catalans. Sabíem que el nostre pas per la institució no seria fàcil: l'Estat espanyol té tot un engranatge que blinda, mitjançant lleis superiors, les poques competències que tenen els municipis. Sabíem que el capitalisme i les polítiques convergents històriques, havien adormit, en la majoria de municipis, els vincles comunitaris per dificultar els espais col·lectius que ens permetessin compartir projectes i lluites. Teníem clar que calia "un peu a la institució i un al carrer" per poder fer arribar a la institució la veu de tothom, i en especial, les veus silenciades: la dels joves i les persones vulnerables que han de marxar pels preus abusius dels habitatges de Sant Pol, la de les dones, la d'aquells que creuen que el nostre entorn natural és un bé a preservar, etc.

Més enllà de les dificultats del dia a dia i de situacions excepcionals de control social que estem vivint, seguim pensant que el municipalisme és l'instrument que **l'esquerra independentista** ha de potenciar, perquè tot allò que no pensem i organitzem nosaltres, serà organitzat en contra nostra. Darrera de cada conflicte, el que hi ha amagat és un conflicte entre la cultura del bé comú i la del sistema depredador i excloent.

Per això és **indispensable que unim forces i lluites** perquè només la col·lectivitat organitzada arribarà on són capaces d'arribar les institucions.

Organitza't i lluita amb la CUP de Sant Pol!

santpoldemar@cup.cat

Dos anys i mig i encara...

"Els presidents no hereten problemes. Se suposa que els coneixen per endavant, per això es fan triar per a governar amb el propòsit de corregir aquests problemes. Culpar als predecessors és una sortida fàcil i mediocre" (Àngela Merkel, Cancellera alemanya des del 2005 al 2022)

Aquesta frase d'una gran líder europea, treu el cap en aquest escrit, perquè (salvant les incommensurables distàncies) alguns regidors de l'equip del govern actual, quan responen a qüestions que presentem els grups de l'oposició als plens, continuen aprofitant l'ocasió per introduir a les respostes "afegitons" del tipus: *Si ho haguéssiu fet vosaltres..., Fem el que els anteriors no havíeu fet...* i moltes vegades amb un to de supremacia condescendent.

Naturalment!, per això esteu on esteu, per complir els vostres programes electorals, acabar el que estava en marxa, desfer el que no us agradava i fer el millor pel poble segons el vostre criteri.

No us neguem els encerts, els reconeixem i sovint us ho fem saber, però no per això deixarem d'expressar les nostres desavinences amb les formes i els errors comesos i demanar-vos explicacions, que en molts casos són consultes que ens fan arribar els nostres veïns, ja que degut a les contínues onades pandèmiques i al format dels plens no poden assistir-hi, i no tothom sap manegar els canals informàtics.

Amb dos anys i mig que ja portem d'aquesta legislatura, és un despropòsit retreure actuacions o manca d'elles als predecessors. No doneu raons a la Merkel fent sortides fàcils i mediocres.

Junts per Sant Pol

Provocar con las banderas

Según la Constitución y el Estatuto de Autonomía de Cataluña, las banderas de España y de Cataluña deben de ondear en los edificios públicos. El 17 de Enero de 2012 el Ayuntamiento de Sant Pol de Mar fue condenado por el Juzgado de lo Contencioso-Administrativo núm. 13 de Barcelona a colocar las banderas oficiales en la fachada del Ayuntamiento y en la Sala de Plenos municipales del Ayuntamiento.

Cuando las autoridades electas y los empleados públicos acceden al cargo, juran ó prometen cumplir con el ordenamiento jurídico. También lo hizo Abert Zanca, el actual alcalde de Sant Pol de Mar. Sin embargo, en una de sus primeras decisiones, ordenó ilegal y caprichosamente, retirar la bandera de España del Ayuntamiento. Hizo una "alcaldada". Su actuación podría haber sido corregida penalmente (dictar a sabiendas una resolución manifiestamente injusta, es prevaricación), pero fue el mismo JCA núm. 13 quien ordenó al Ayuntamiento la reposición de la bandera. Ahora está colocada junto a la señora, eso sí, enroscada a su mástil.

Los edificios Consistoriales son bienes públicos sobre los que no cabe apropiación ideológica. El Alcalde lo sabe, pero hizo colocar una pancarta en la fachada del Ayuntamiento a favor de los políticos presos del 1 de Octubre. En una sentencia del 21 de Diciembre de 2021 el Tribunal Superior de Justicia de Cataluña, a instancia de la Asociación IMPULSO CIUDADANO, ha ordenado al alcalde que retire la pancarta. Ya está retirada.

Lamentablemente, los caprichos ideológicos del alcalde cuestan dinero a todos los ciudadanos de Sant Pol de Mar. Los honorarios de abogados y procuradores son satisfechos con fondos municipales. Es probable que, si el Sr. Zanca los pagase de su bolsillo dejaría de jugar al niño travieso y sería más celoso en el cumplimiento de las normas.

El Tribunal Supremo ha declarado que en las fachadas de los ayuntamientos no pueden colocarse banderas no oficiales. El alcalde Zanca, ha ordenado recientemente, instalar en la fachada del ayuntamiento una bandera estelada. Sabe perfectamente que no puede hacerlo y que más pronto que tarde los Tribunales le ordenarán retirarla si no lo hace voluntariamente.

Hasta ahora, al alcalde no le ha costado ni un euro jugar a provocar con las banderas y los símbolos. La suerte no es eterna y debe de ser consciente de que no siempre le va a salir gratis su desafío. A otros, que se jactaban de desobedecer, el reto les ha costado el cargo.

Enrique Abad Fernandez

El Teu Racó de Sant Pol de Mar

Envia'ns una fotografia,
història d'Instagram,
dibuix o expressió gràfica
relacionada amb el poble
i **participa** en aquesta
secció!

Tens temps de participar
fins al **31 de març de 2022**

Envia la teva proposta a ens@santpol.cat
o bé etiqueta la teva publicació amb
#106ENSEXPRESSEM i passa'ns l'enllaç.

#106ENSEXPRESSEM

No hi ha millor
quadre que Sant Pol
de Mar!
L'autora de la imatge
escollida per aquest
ENS és @dragonfly_
fotografia.

**Gràcies a totes les
persones que heu
participat!**

SERÀ LA TEVA IMATGE LA PROPERA QUE OCUPI AQUEST ESPAI?

Ajuntament de
Sant Pol de Mar